

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції

МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ

12-14 грудня 2024 року



МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ





МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ



Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

*присвяченої Всесвітньому дню науки
(12-14 грудня 2024 року)*



Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 0/9(082)
М 754

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 2 від 24 лютого 2025 року)*

М 754 Молодіжна наука заради миру та розвитку : зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (12-14 грудня 2024 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 346 с.

ISBN 978-966-423-938-4

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень із широкого спектру напрямів: суспільні науки, гуманітарні науки, технічні науки, природничі та математичні науки, економічні науки.

Збірник містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна наука заради миру та розвитку»* (12-14 грудня 2024 року). Конференція була організована та проведена Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, Радою молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України.

ISBN 978-966-423-938-4

УДК 796.54:378.147.091.33-027.22](075.8)

**За достовірність результатів дослідження відповідальність несуть автори*

© Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 2025

Анастасія Лабик	
Поняття та зміст «Мови ненависті» в інтернеті у діяльності Ради Європи та Європейського суду з прав людини	145
Ніна Сметанюк	
Міжнародно-правове регулювання кіберпростору: сучасні виклики та перспективи розвитку.....	150
Олег Проскурняк	
Новели використання електронного суду в адміністративному судочинстві України.....	154
Alina Fesenko	
Peculiarities of the return of abducted children in the Russian-Ukrainian war: International legal aspect	158
Олександр Шарафін	
Шлях до примирення: історія становлення медіації.....	160
Анастасія Юрійчук	
Правові аспекти забезпечення вебдоступності: міжнародний досвід та українські реалії.....	164
Олександр Штефюк	
Особливості публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування Румунії.....	167
Костянтин Бондарєв	
Мотиваційні засади занять фізичною культурою і спортом населення України	171
Сергій Волос	
Впровадження громадянської компетентності у навчання фахівців соціономічної сфери у країнах ЄС.....	175
Анна Гакман	
Аналіз фізичного стану дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій.....	177
Петро Горюк	
Теоретичні засади фітнес технологій у тренувальному процесі юних панкратіоністів	181
Дмитро Гарбар	
Передумови розробки моделі формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки	185
Анна Іванів	
Роль соціальної роботи в адаптації внутрішньо переміщених осіб	189
Анастасія Ковальова	
Особливості формування основ стресостійкості у дітей дошкільного віку в умовах війни	192
Святослав Ткачик	
Спортивні ігри в оздоровчо-рекреаційних програмах для дітей 8-10 років, постраждалих внаслідок воєнних дій.....	197
Yana Prystupa, Iryna Petrenchuk	
Development of natural competence with the help of artificial intelligence through the prism of modern reforms	202
Віталія Дідух	
Розвиток лідерського потенціалу в здобувачів освіти крізь призму педагогіки партнерства.....	204
Юлія Соловей	
Інноваційні форми фізичної активності в роботі з дітьми дошкільного віку	207
Микола Байдюк	
Роль рухової активності в житті внутрішньо переміщених осіб похилого віку	210

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Анна Іванів

Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, Україна
E-mail: a.ivaniv@lgubgd.edu.ua

АНОТАЦІЯ. У даній роботі досліджується роль соціальної роботи в адаптації внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя, адже з початку повномасштабного вторгнення росії проти України проблема внутрішньої міграції стала доволі актуальною. Значна увага приділяється методам підтримки та інтеграції, які використовують соціальні працівники для сприяння успішній соціалізації даної групи населення. Розглядаються підходи, що допомагають подолати труднощі адаптації та забезпечують психологічну та соціальну підтримку. Робота висвітлює ефективність цих заходів для подальшого розвитку соціальних служб у цій сфері.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: переселенці, внутрішньо переміщені особи, адаптація, соціальний працівник, інтеграція

I. Вступ

У 2014 році був прийнятий Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», де зазначається, що внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру (5).

Адаптація внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є однією з найважливіших проблем сучасної України, особливо в умовах глобального конфлікту та масових переміщень. В даному випадку соціальна робота відіграє важливу роль у забезпеченні підтримки і інтеграції цієї категорії населення. Від того як будуть надаватися соціальні послуги залежить не лише успішна соціальна адаптація, але й психічне здоров'я та загальний добробут ВПО. Через військові дії та політичні конфлікти кількість переселенців значно зросла (з початку 2022 р. 4,9 млн осіб) та продовжує зростати, питання соціальної роботи набуло вкрай важливого значення (4). Робота спрямована на вивчення методів, які використовують соціальні працівники для підтримки внутрішньо переміщених осіб, а також на оцінку ефективності цих заходів у сприянні їх адаптації до нових умов життя.

II. Основна частина

Внутрішньо переміщені особи через зміну свого звичного середовища зіштовхуються з серйозною проблемою соціальної адаптації. Цей процес передбачає інтеграцію людини в суспільство, формування самосвідомості та рольової поведінки, здатність до самоконтролю та налагодження взаємин з оточуючими. Також це пов'язано з психологічною адаптацією, яка відбувається з узгодженням індивідуальних цінностей і переконань з суспільними нормами. Успішна адаптація більше залежить від особистих ресурсів та ефективності їх використання, ніж від об'єктивних умов ситуації. В першу чергу вони повинні адаптуватися до нового статусу, нових умов життя та викликів пов'язаних зі статусом ВПО. У недалекому минулому ця людина мала власне житло, роботу, бізнес та була успішною. Та після вторгнення втратила все і повинна розпочати життя спочатку. Суть проблеми полягає в тому, що люди, які вимушено залишили власні домівки, часто стикаються з підвищеною небезпекою в інших громадах.

Внутрішньо переміщені особи через пережитий негативний досвід мають погіршення фізичного та психічного здоров'я. Почасти вони не можуть самостійно забезпечити себе якісним медичним обслуговуванням, житлом та харчуванням. Здебільшого внутрішньо переміщеними особами стають жінки з дітьми та люди похилого віку – для цих людей ризик небезпеки зростає. Вони можуть стати жертвами торгівлі людьми, нападів, крадіжок тощо.

Інтеграція переселенців в нову громаду відбувається через зближення ідентичностей (3). Цьому сприяють два способи: прийняття культури і цінностей іншої спільноти та існування багатьох традицій в одному середовищі. Внутрішньо переміщені особи походять з різних соціальних, релігійних та етнічних спільнот і мають різні переконання, як і інші люди. З цієї причини вкрай важливо не створювати стереотипні уявлення про них, а проявляти повагу до їхньої ідентичності та світогляду. Головною потребою є доступ до ресурсів у новому середовищі. Процес інтеграції здійснюється через спільне використання ресурсів внутрішньо переміщених осіб та приймаючої громади. Це охоплює надання соціальних послуг для покращення умов життя переселенців (2).

Соціальна робота є важливою частиною державної системи охорони соціального та психічного здоров'я громадян України і спрямована на виявлення та створення оптимальних умов для розвитку особистості. Ця діяльність має особливе значення в умовах складної ситуації в країні. Соціальний працівник, у роботі з внутрішньо переміщеними особами, має дотримуватись чинних нормативно-правових документів, які є правовою основою для надання соціальних послуг (1). Також слід враховувати наявність низки проблем та труднощів, зокрема: відсутність житла, неналежні соціально – побутові умови, недостатність особистого простору, низький економічний рівень життя, непорозуміння з приймаючою громадою на побутовому рівні через ресурси та розбіжності в політичних переконаннях. Внаслідок переселення втрачається звичне соціальне оточення, тому такій категорії населення необхідно формувати нові цінності, переконання та оволодіти новими соціальними ролями. Завдання соціального працівника залежно від його можливостей та можливостей організації в якій він працює: інформування про послуги, які можна отримати у громаді; організацію візитів ВПО до різних структур, організацій, служб, які надають підтримку та допомогу. За необхідності фахівець соціальної роботи може супроводжувати переселенців під час таких візитів; сприяти у забезпеченні доступу до ресурсів і послуг в громаді, налагоджувати зв'язки з іншими фахівцями; надавати допомогу в оформленні та відновленні документів, включаючи реєстрацію місця проживання або перебування; здійснювати аналіз ресурсів територіальної громади щодо наявності гуртків/ клубів для дітей та молоді, де їх можна влаштувати. За потреби, соціальний працівник може підготувати паспорт громади, де міститься перелік адрес і контактів організації, установ і служб, що функціонують у громаді та допомагають ВПО. У цьому паспорті повинна міститися інформація про осіб, до яких можна звернутися за допомогою та ін. Ефективним засобом підтримки ВПО має бути використання цифрових технологій. З їх допомогою можна здійснювати дистанційний супровід ВПО, а також створювати онлайн-платформи, які надаватимуть консультаційні послуги (6).

III. Висновки

Підсумовуючи слід зазначити, що соціальна робота відіграє надзвичайно важливу роль в адаптації внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя. Через воєнні дії та вимушене переселення звичайний спосіб життя людини порушується, і для його відновлення необхідно подбати про власну безпеку та емоційну стабільність. Надання різнопланової підтримки допомагає ВПО краще інтегруватися до приймаючої громади. Умови адаптації переселенців зале-

жить від багатьох факторів, включаючи підтримку державних і недержавних секторів, наявність ресурсів та доступу до різних важливих послуг.

Психологічна, соціальна та економічна підтримка є необхідною для подолання труднощів, які виникають на початку у внутрішньо переміщених осіб. Комплексний підхід до надання допомоги дозволяє не лише покращити якість життя ВПО, але й сприяє включенню у нове соціальне середовище. Потрібно, щоб соціальна робота надалі продовжувала розвиватись, адаптуючись до нових викликів та потреб ВПО, забезпечуючи їм гідні умови життя та можливості для самореалізації.

IV. Список використаних джерел

- [1] Григоренко, І., Савельєва, Н. (2017). Соціальна – педагогічна робота з внутрішньо переміщеними особами в сучасних умовах : навчальний посібник. Полтава : ПНПУ. 100 с.
- [2] Котух, О. (2023). Психологічне благополуччя внутрішньо – переміщеної особи: адаптація та реінтеграція в нову громаду. *Науковий вісник ХДУ. Серія: Психологічні науки*. 1, 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-7>
- [3] Логвиненко, В. М., Грицанюк, В. В. (2019). Етнокультурна компетентність майбутніх фахівців соціальної роботи в контексті сучасних вимог до освітнього процесу. *Інноваційна педагогіка*, 19 С. 106–110. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-19-3-22>
- [4] Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html>
- [5] Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706 – VII. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
- [6] Chesakova, M., Bortun, K., Lohvynenko, V., Molotai, V., Tymoshyk, N. (2023). Enhancing Social Protection Policy for Internally Displaced Persons in the Context of War. *Review of Economics and Finance*, 21. С. 955-961. DOI: <https://doi.org/10.55365/1923.x2023.21.105>

THE ROLE OF SOCIAL WORK IN THE ADAPTATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS

Anna Ivaniv

ABSTRACT. This paper investigates the role of social work in the adaptation of internally displaced persons to new living conditions, as the issue of internal migration has become quite relevant since the beginning of Russia's full-scale invasion of Ukraine. Significant attention is paid to the methods of support and integration used by social workers to promote the successful socialization of this population group. The approaches that help overcome adaptation difficulties and provide psychological and social support are considered. The paper highlights the effectiveness of these measures for the further development of social services in this area.

KEYWORDS: migrants, internally displaced persons, adaptation, social worker, integration